

«Θηβαϊκός κύκλος»

Της Liz Lochhead (βασισμένο στους Σοφοκλή και Ευριπίδη)
από το Θέατρο BABEL της Σκωτίας

Σκηνοθέτης/σκηνογράφος: Graham McLaren. Φωτιστής: Kai Fisher.

Ηχητικά: Ian Jackson. Κοστούμια: Ann Matheson. Παίζουν: Jennifer Black, Peter Collins, Barnie Hunter, John Kazek, Lyclianne Mc Envoy, Bill Murdoch, Rebecca Rodgers, Ian Skewis, Varl Sylvester.

ΠΕΡΑΣΑΝ κιόλας δυο εβδομάδες από τότε που στο Αρχαίο Ωδείο Πάφου δόθηκε η τελευταία παράσταση του 7ου Διεθνούς Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος.

Νιώθω την ανάγκη να ξανααναφερθώ σ' αυτό στο σημερινό μου σημείωμα για δύο λόγους. Πρώτον, για να εκφράσω την εκτίμησή μου στους ανθρώπους του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, τους πρακτικούς διοργανωτές του Φεστιβάλ και την ευγνωμοσύνη μου ως θεατή για τις παραστάσεις που χάριν σ' αυτούς παρακολουθήσαμε. Πιστεύω, πως η φετινή διοργάνωση ήταν μεταβατική από τη μια πλευρά το Φεστιβάλ διευρύνεται, αναβαθμίζεται, αποκτά μεγαλύτερη φήμη και εμβέλεια, από την άλλη, όμως, διατηρεί ακόμα την προσωπική χαρακτηριστική σφραγίδα των από χρόνια διοργανωτών του Νίκου Σιαφκάλλη, Χριστάκη Γεωργίου, Κώστα Χατζηγεωργίου και βασιζέται κυρίως στους κουρασμένους τους ώμους. Είναι φανερό, ότι η ανοδική πορεία του θεσμού προϋποθέτει άλλου είδους υποδομή και επιτελεία.

Κατάφερα να δω τέσσερις από τις επτά ξένες παραγωγές που παίχτηκαν τον περασμένο Αύγουστο στο Ωδείο της Πάφου και λυπάμαι για τις υπόλοιπες που έχασα. Για τρεις παρουσιάσεις που πήραν μέρος στο Φεστιβάλ, έχω γράψει. Δεν μπορώ όμως να μην αναφερθώ στην παραγωγή «Thebans» του Θεάτρου BABEL από τη Σκωτία. Η παράσταση αυτή αποτελεί συνέχεια ενός φιλόδοξου σχεδίου του σκηνοθέτη Graham McLaren, το πρώτο μέρος του οποίου παρουσιάστηκε στο Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος πριν από δύο χρόνια. Η «Μήδεια» σε σκηνοθεσία του McLaren δεν ήταν η μετάφραση του ευριπίδειου κειμένου, αλλά η δημιουργική επεξεργασία του από τη γνωστή Σκοτσέζα θεατρική συγγραφέα Liz Lochhead. Ο σκηνοθέτης δήλωνε τότε, ότι η ουσία αυτής της προσπάθειας ήταν να δημιουργηθεί ένα έργο που θα αποτελούσε γεγονός του σύγχρονου σκοτσέζικου πολιτισμού.

Όχι μόνο ο αρχαίος μύθος, αλλά και οι χαρακτήρες και οι ιδέες που δημιούργησε κάποτε ο Ευριπίδης, γεννήθηκαν ξανά μέσα από μια νέα ύλη, η οποία αποτελούσε πολύ ενδιαφέρον κράμα της καθομιλούμενης αγγλικής με τη σκοτσέζικη διάλεκτο. Το φετινό εγχείρημα της Liz Lochhead και του Graham McLaren είναι ακόμα πιο τολμηρό, επειδή το έργο «Thebans» είναι βασισμένο στα κείμενα δύο μεγάλων αρχαίων: του Σοφοκλή και του Ευριπίδη.

Τόσοι και τόσοι Έλληνες και ελληνιστές μελετητές όλων των εποχών αφιέρωσαν τα έργα τους στις διαφορές στη δραματική τεχνική, στην κοσμοθεωρία, στην ιδεολογία, στην αισθητική των δύο αρχαίων δραματικών ποιητών.

Η παραγωγή του BABEL όμως ακολουθεί τ' αχνάρια του «Οιδίποδα Τύραννου» του Σοφοκλή, περνά από τις «Φοίνισσες» του Ευριπίδη και καταλήγει στη σοφόκλεια «Αντιγόνη». Τολμά (η λέξη αυτή είναι συνέχεια στην άκρη της γλώσσας μιλώντας για το «Θηβαϊκό κύκλο» του σκοτσέζικου θιάσου) να ενώσει όχι μόνο τις υποθέσεις, αλλά και να παρακολουθεί την εξέλιξη των χαρακτήρων, π.χ. της Ιοκάστης «επιβιώνει» την τραγική λύση του «Οιδίποδα» και αμέσως εμφανίζεται σαν γεμάτη αγωνία για τις τύχες των παιδιών της μητέρα στο ανάλογο με τις «Φοίνισσες» μέρος του έργου. Πιστεύω, ήταν πολύ πιο εύκολο να δει κανείς και να εκτιμήσει τη «Μήδεια» της Lochhead ως αυτόνομο θεατρικό έργο χωρίς να το βασανίζει συνέχεια με τις συγκρίσεις με το αρχαιοελληνικό πρότυπο, παρά τη φετινή παραγωγή των «Θηβαίων», επειδή το κείμενο της Lochhead και η παραγωγή του McLaren ήρθαν σε σύγκρουση μ' ένα διαχρονικό θεατρικό νόμο — η δέση οδηγείται στη λύση πάνω στο πιο υψηλό σημείο της τραγικότητας, αλλά και του ενδιαφέροντος των θεατών.

Στην παράσταση υπήρχαν τρεις κορυφώσεις, τρεις τραγικές λύσεις και αυτό την έκανε σπονδυλωτή, κάτι που μείωνε τη δημιουργική επέμβαση της συγγραφέως και εμπόδιζε το κείμενό της να διαβάζεται ως ενιαίο, όπως και τη σκηνική υπόσταση του κειμένου να έχει συνεχή ροή. Ο σκηνοθέτης που στόχο είχε να παραστήσει το ενιαίο σχέδιο της Μοίρας για τον οικο των Λαβδακηδών, αλλά οι ανεξάρτητες γραμμές των τριών αρχαίων έργων δύσκολα συνδυάζονταν σε μια θεατρική ευθεία. Όμως η παράσταση ήταν διανθισμένη με εξαιρετικές υποκριτικές στιγμές. Παράδειγμα η σκηνή όπου ο Οιδίποδας του Peter Collins μετά από την τραγική έκλαμψη της αλήθειας εμφανίζεται πια τυφλός, ματωμένος, γυμνός, σαν να επιστρέφει στη στιγμή της γέννησής του και φωνάζει την Ιοκάστη μάνα όπως πρέπει...

Πολύ δυνατές σκηνές είχε μαζί του και η Jennifer Black ως Ιοκάστη, ενώ η Varl Sylvester (Τειρεσίας) συγκίνησε με μια απόλυτη αυτοθυσία ηθοποιού που λειώνει τον εαυτό του για να φτιάξει το πρόσωπο που ενσαρκώνει. ●